

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

**ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ У ШВЕДСЬКОМОВНИХ
ПЕРЕКЛАДАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4-го курсу
освітньої програми
*«Шведська філологія та переклад, англійська
мова та третя германська мова»,*
спеціальність – 035.044 «Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – шведська»
Анастасія Павлівна ДИКОВА
Науковий керівник:
к. філол.н. Дана РАДВАН

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри германської філології та перекладу
протокол № 12 від «11» червня 2024 року
завідувач кафедри Сот
к.філол.н., доц. Олександр СТАСЮК

КИЇВ
2024

Анотація

Темою цієї бакалаврської роботи є відтворення емоційно-оцінної лексики у шведськомовних перекладах українських політичних промов. Її актуальність зумовлена важливістю дослідження впливу культурного аспекту на відтворення емотивної складової політичних промов, адже саме емотивна складова найбільше впливає на глибину сприйняття промов серед населення інших країн, у контексті цього дослідження – Швеції. Об'єктом дослідження виступає емоційно-оцінна лексика, реалізована у шведськомовних перекладах українських політичних промов, предметом – спосіб її реалізації, метою є визначити її склад та емоційне забарвлення у перекладах промов, а завданням – аналіз її втілення. Під час дослідження були задіяні теоретичні (аналіз, класифікація) та емпіричні (опис) методи наукового дослідження.

За результатами дослідження було виявлено, що найпоширенішими засобами відтворення емоційно-оцінної лексики у шведських перекладах є лексичні, а саме емоційно-оцінні прикметники. Рідше використовуються емоційно-оцінні прислівники; використання емоційно-оцінних дієслів та іменників не відмічено. Часто у перекладах значення емоційно-оцінних прикметників посилюється за допомогою додавання до них прислівників. Серед морфологічних засобів відмічено використання порівняльних ступенів прикметника. Емоційна лексика досліджуваних промов рівномірно втілює негативні та позитивні емоцій, з яких серед негативних переважає злість, сум і відчай, а з позитивних – радість і задоволення. Також результати дослідження показують, що шведськомовні переклади відрізняються від україномовних оригіналів більшою стриманістю та неупередженістю у викладенні інформації, що спричинено культурним аспектом шведської емотивності.

Ключові слова: *емоційно-оцінна лексика, емотивність, політична промова, шведська мова, українська мова, аналіз*

Abstract

The topic of this bachelor thesis is the reproduction of emotionally evaluative vocabulary in Swedish translations of Ukrainian political speeches. Its relevance is determined by the importance of studying the influence of the cultural aspect on the reproduction of the emotional component of political speeches, as it is the emotional component that most affects the depth of perception of the speeches among the population of other countries, which in the context of this study is Sweden. The object of the study is emotionally evaluative vocabulary used in Swedish translations of Ukrainian political speeches; the subject is its implementation, the aim is to determine its composition and tone, and the task is to analyze its implementation in the translations. During the research, theoretical (analysis, classification) and empirical (description) methods of scientific research were used.

The results of the study showed that the most common means of reproducing emotionally evaluative vocabulary in Swedish translations are lexical means of reproducing, namely emotionally-evaluative adjectives. Emotionally evaluative adverbs are used less frequently, and the use of emotionally evaluative verbs and nouns was not noted. The meaning of emotionally evaluative adjectives in the translations is often strengthened by adding adverbs to them. Morphological means include the use of adjective comparative degrees. The emotional vocabulary of the studied speeches equally embodies negative and positive emotions, where anger, sadness, and despair predominate among the negative ones, and joy and satisfaction prevail among the positive ones. Also, the results of the study show that the Swedish translations are more restrained than the Ukrainian originals and show greater impartiality in the way the information is presented, which is caused by the cultural aspect of Swedish emotionality.

Keywords: *emotionally-evaluative vocabulary, emotionality, political speech, Swedish, Ukrainian, analysis*

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ	7
1.1 Концепт емоційно-оцінної лексики в лінгвістиці	7
1.2. Поняття емоцій на стику психології та лінгвістики	9
1.3 Функції емоційно-оцінної лексики	11
1.4 Засоби вираження емоційності	12
1.5 Відмінність між поняттями емотивності, емоційності, оцінності, конотативності та експресивності	13
1.6. Емотивність у культурній парадигмі	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	18
РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ У ШВЕДСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ	19
2.1 Загальна характеристика емотивної складової обраних промов	19
2.2 Лексичні засоби втілення емотивності	20
2.2.1. Відтворення емоційно-оцінних прикметників у шведськомовних перекладах вибраних промов	20
2.2.2. Відтворення емоційно-оцінних дієслів у шведськомовних перекладах вибраних промов	25
2.2.3. Відтворення емоційно-оцінних іменників у шведськомовних перекладах вибраних промов	27
2.3 Морфологічні засоби втілення емотивності	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	29
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
SAMMANFATTNING	39

ВСТУП

На сьогодні в умовах війни плідна міжнародна співпраця є як ніколи важливою для України. Політична промова постає одним із основних способів її втілення. Правильно сформульована та презентована промова вигідно представляє державу на міжнародній арені, забезпечує увагу іноземних країн до неї, закладає початок міцного партнерства або забезпечує його продовження.

Невід’ємним елементом будь-якої промови є її емоційна складова – говорячи до почуттів слухача, вона спонукає його сприймати суть промови на глибшому рівні та підвищує його інтерес до обговорюваної теми. Саме тому важливо, щоб емоційно-оцінна лексика, яка являється одним із засобів втілення емоцій у мові, була відтворена належним способом у перекладі промови іноземною мовою. Темою цієї роботи є дослідження відтворення емоційно-оцінної лексики у шведськомовних перекладах українських політичних промов – зокрема, чи переклади відтворюють ті самі емоції, що закладені в оригінальних версіях промов, які засоби для цього застосовують і чи відрізняються вони від оригіналу за інтенсивністю передачі емотивного значення.

Актуальність теми полягає у важливості дослідження впливу культурного аспекту на передачу емотивного аспекту політичних промов, оскільки саме їх емотивний аспект сприяє позитивному сприйняттю серед населення іноземних держав, якою в контексті цього дослідження є Швеція.

Наукова новизна роботи полягає в дослідженні маловивченого емотивного аспекту мови на основі порівняння та аналізу української та шведської емоційно-оцінної лексики в контексті політичних промов.

Мета роботи – дослідити склад та забарвлення емоційно-оцінної лексики, відтвореної у шведськомовних перекладах українських політичних промов.

Завдання роботи полягає в тому, щоб:

1. Дослідити концепт емоції у сучасній лінгвістиці.
2. Визначити поняття емоційно-оцінної лексики, її функції та засоби вираження.

3. Проаналізувати відтворену емоційно-оцінну лексику у шведськомовних перекладах обраних політичних промов та визначити її відмінності від тої, що застосована в українських оригіналах.
4. Визначити склад, забарвлення та характер відтвореної лексики.
5. Визначити вплив культурного аспекту на спосіб відтворення емоційно-оцінної лексики.

Об'єктом дослідження є емоційно-оцінна лексика, реалізована у шведськомовних перекладах.

Предметом дослідження виступає її відтворення емоційно-оцінної лексики у шведськомовних перекладах українських політичних промов.

Методи наукового дослідження, задіяні під час дослідження, включають у себе теоретичні (аналіз, класифікація) та емпіричні (опис).

Практичне застосування результатів дослідження можливе в якості є довідкового матеріалу для перекладу текстів політичної тематики, а також для подальшого дослідження емоційно-оцінної лексики української та шведської мов.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ

1.1 Концепт емоційно-оцінної лексики в лінгвістиці

Емоції є невід'ємною частиною людини, а тому і чи не будь-якої сфери її життєдіяльності. Це стосується насамперед і мови, яка є засобом висловлення та передачі емоцій і почуттів словами. Ще німецький філософ та лінгвіст Вільгельм фон Гумбольдт визначав мову як міст між внутрішнім світом людини та зовнішнім світом [42, ст. 82]. Вона допомагає розкрити людські переживання та емоції за допомогою емотивної функції – функції передачі емоцій за допомогою мовних засобів. Це втілюється зокрема за допомогою емоційно-оцінної лексики. Вона надає мові життя і забарвлення, збагачуючи її всією різноманітністю людських емоцій. На сьогодні дослідження емотивності та емоційно-оцінної лексики є одними з головних питань у лінгвістиці.

Емоційно-оцінна лексика є категорією лексики, що виражає почуття та емоції, позитивне чи негативне ставлення до тих чи інших аспектів, з якими стикається мовець, а також містить у собі компонент оцінки [9]. Наявність оцінки та емоційного компоненту зумовлює суб'єктивність даної категорії лексики; усі ж зазначені аспекти емоційної лексики складають у собі мету емотивної функції мови.

Дослідження емоційної складової мови є відносно новим напрямком лінгвістики. Ще на момент початку ХХ століття науковці надавали перевагу дослідженню насамперед комунікативної та гносеологічної функцій, у той час як емотивна вважалася другорядною і не поставала об'єктом зацікавленості, а досліджень у цій сфері було зовсім мало. Такої думки, зокрема, були такі вчені, як К. Бюлер, Е. Сепір та Г. Гійом. Дослідження питання категоризації та вербалізації емоцій вважалося в наукових колах на той час доволі екзотичним, і часто сприймалося із невдоволенням. Однак, були і вчені, на думку яких вираження емоцій становило центральну функцію мови. Серед них, зокрема, Ш. Баллі, Ван Гінекер та М. Бреаль [19].

Уперше ж широкий інтерес до емотивної функції мови з'явився у 70-х роках минулого сторіччя, коли сталося дві поворотні події. По-перше, у 1985 р. при Гарвардському університеті було утворено Міжнародний центр з дослідження емоцій. Це задало початок дослідженню емотивної функції мови і, як результат, емоційно-оцінної лексики. По-друге, за два роки після цього, у 1987 році, у Берліні відбулося пленарне засідання IV Міжнародного конгресу лінгвістів. На ньому було презентовано доповідь Ф. Данеша з емотивного аспекту мови, у якій наголошувалася важливість його дослідження, обговорювався зв'язок когніції та емоції. Результатом конгресу було означення проблеми «Мови та емоцій» як однієї з п'яти найголовніших, і невдовзі стало з'являтися все більше робіт на матеріалі різних мов, що були присвячені вивченню емоційного синтаксису та лексикону, а також проблем міжкультурного вияву емоцій вербальним і невербальним шляхом [20, с. 83].

На сьогоднішній день для позначення лексичних одиниць, що виражають емоції та емоційні стани, серед учених використовується декілька термінів: емоційно-оцінна, емотивна, експресивна, або ж емоційно-забарвлена лексика. Однак, найчастіше все ж вживається термін «емоційна лексика.» Різні вчені категоризують її склад по-різному. Це спричинено тим, що питання дослідження емоційної складової мови, як було зазначено вище, є новим та малодослідженим у сфері лінгвістики, і наразі між науковцями все ще не існує консенсусу.

Т.Бондарчук зазначає, що в лінгвістиці існує декілька класифікацій емоційно-оцінної лексики. Перша з двох найбільш популярних звучить наступним чином:

- слова, що виражають почуття людини;
- слова, що несуть оцінне значення;
- слова, у яких емоційний стан передається лексико-граматичним шляхом.

Друга ж класифікація розподіляє емоційно-оцінну лексику на такі категорії:

- емотиви – мовні одиниці з емоційною семою в семантичній структурі тобто лексика, що називає емоції;

- асоціативи-емотиви – лексичні одиниці, що містять в собі ідею емоції, тобто лексика, що описує емоції;
- параемотиви – слова, що безпосередньо не виражають емоції [4].

Відсутність єдиної категоризації емоційно-оцінної лексики спричиняє певні складнощі в дослідженні. Однак, зростаюча увага наукового суспільства до цієї теми поступово веде до прийняття загальних норм та стандартів.

1.2. Поняття емоцій на стику психології та лінгвістики

Емоції є суто суб'єктивними; вони відображають ставлення людини до світу, інших людей та до подій, які відбуваються особисто з нею або з іншими. Нерідко емоції є головною мотивацією дій людини. Як лінгвістичне явище, емоції досліджуються передусім у когнітивній лінгвістиці. Найбільш детально, однак, це поняття досліджене в психології. Американська психологічна асоціація (англ. American Psychological Association) визначає поняття «емоції» як «свідомі психічні реакції (наприклад, злість або страх), які переживаються суб'єктивно у якості сильних почуттів, що часто направлені на певний об'єкт і зазвичай супроводжуються психологічними та поведінковими змінами в тілі» [28].

Лінгвістика не надає власного чіткого визначення поняттю «емоції». Однак, першопричиною виникнення таких мовних явищ як емотивність, емоційно-оцінна лексика, експресивність та конотативність є, беззаперечно, саме емоції і ніщо інше. Саме тому, задля подальшого аналізу даних категорій, необхідно звернутися до наявних досліджень щодо категоризації емоції за різними критеріями, і охарактеризувати їх типи, риси та класи.

Перш за все важливо класифікувати емоції за їх суттю. Керол Ізард, американський психолог, для якого вивчення емоцій було основним фокусом роботи [31], досліджує питання класифікації емоцій у своїй книзі «Психологія емоцій» і виділяє десять основних емоційних станів: *цікавість, здивування, горе, зневага, сором, радість, гнів, відраза, страх та вина* [38]. Пол Екман, однак, вважає базовими лише сім наступних емоцій: *страх, злість, радість, сум, зневага, відраза та здивування* [46]. Немало також вчених, які вважають, що основних емоцій взагалі усього чотири: *страх, злість, радість та сум* [39, 49, 51].

А деякі науковці пропонують розділяти емоції на ті, що мають позитивний ефект і на ті, що мають негативний – таким чином, вони є протилежними частинами одного спектру [44, 45].

Р. Берріос зазначає, що визначити емоції можна за наступними рисами:

- емоції є направленими на об'єкт;
- емоції спричиняють відчутні зміни в тілі людини;
- емоції містять у собі суб'єктивний досвід;
- емоції спричиняються оцінкою певної події;
- емоції спричиняють функціональні наслідки для людини та/або її соціального життя [30].

Р. Берріос також дослідив та виокремив різні типи емоцій. Зокрема, він визначив, що емоції бувають: *прості, складні, базові, мета емоції та змішані емоції*. Прості емоції позначають взаємовідносини людини з іншими об'єктами і вплив на неї об'єктів, чією функцією є задоволення основних її потреб. Складні емоції складаються з емоцій різної забарвленості, які базуються на розумінні відповідних об'єктів. Саме ці емоції люди використовують для оцінки поточних ситуацій. Складні емоції також викликають фізичні реакції й активують міміку. Такі реакції пояснюються складністю переживань, що викликані емоціями. Науковець визначає наступні емоції, що належать до складних: *радість, сум, гнів, страх, сором, естетичне задоволення та захоплення чимось*. Мета емоції зазвичай включають дві емоції, з яких одна є реакцією на іншу, що відображає усвідомлення людиною першої з двох емоцій. Змішані емоції є переживання комбінації двох часто протилежних за своєю суттю емоцій (наприклад, радості та суму) [30].

Дослідження емоцій у повній мірі не належить жодній науці; натомість, через їх комплексність, вивчення цієї сфери людського життя знаходиться на стику багатьох наук, і вони неминуче перетинаються між собою. Тож для повного дослідження лінгвістичного аспекту, яким, власне, є емоційно-оцінна лексика, необхідність звернутися до досліджень у галузі психології є очевидною. Психологам, зі свого боку, також нерідко доводиться звертатися до лінгвістики

під час дослідження емоцій. Баррет Л.Ф., почесна професорка психології Північно-східного університету, зазначає, що «Мова є необхідною у дослідженні емоцій не лише через те, що вона надає незамінний інструмент для дослідження, а й тому, що емоційні слова вносять свій внесок до самого суб'єктивного емоційного досвіду» [29]. А лінгвістка Туве Герсон зі свого боку зазначає, що для того, щоб визначити мовну емотивність, необхідно дослідити межу між мовою та емоцією, те, як мова поєднується із невербальними засобами та звуковими способами вираження емоцій.

1.3 Функції емоційно-оцінної лексики

Перш ніж перейти до означення функції емоційно-оцінної лексики, варто ще раз окреслити визначення емотивної функції мови, адже ці два поняття на пряму між собою пов'язані. Отже, суть емотивної функції мови полягає у вираженні почуттів та емоцій людини [10]. Емотивність втілює та передає людські переживання, емоційний стан, ставлення до навколишніх подій, вербалізуючи їх на мовленнєвому рівні; таким чином, вона надає змогу втілити психологічні аспекти на рівні мови.

Загалом, мова завжди просякнута почуттям. За будь-якими словами, що каже людина, завжди стоїть певна емоція, внутрішнє переживання – часто вони керують тим, що люди кажуть. Це робить емотивну функцію мови чи не найважливішою функцією мови, і тою функцією, якою люди користуються завжди, усвідомлюючи це чи ні. Не тільки почуття породжують слова, але і мова породжує почуття, як зазначає І. Хьюз Тідлунд, маючи на увазі, що емотивна функція мови застосовується не лише для вираження власних почуттів, а і для пробудження їх в інших людей [36].

Емоційно-оцінна лексика є, власне, втіленням функції емотивності у мові, вона передає її, використовуючи для цього різноманітні засоби. Функція емотивних мовних одиниць визначається здатністю мовця осмислювати висловлення та свідомо обирати мовну одиницю із певним емотивним кодом, що відповідає його враженню та ставленню до відповідного висловлення [2, с. 272]. Зважаючи на це, стає зрозумілим, що основною функцією емоційно-оцінної

лексики є насамперед самовираження та оцінка – тобто прагматична функція [15]. Вищезазначене зумовлює високу сугестивність емоційної лексики, адже вона звернена перш за все до емоцій та почуттів адресата і створює емотивну тональність мовлення [2, с. 272]. Емоції є за своєю природою суб'єктивними, а отже, такою є й емоційно-оцінна лексика та її мовна функція.

1.4 Засоби вираження емоційності

Очевидно, що при спробі класифікації засобів вираження емоційності постає та ж проблема, що й при класифікації емоційно-оцінної лексики або визначення поняття емотивність. Ця проблема є широкою та багатоаспектною, і одним з найголовніших факторів її виникнення є, як було зазначено раніше, недостатня кількість досліджень на цю тему, а також її нещодавнє постання у світі лінгвістики. Н. Бойко, наприклад, виділяє такі засоби вираження емоційності:

- фонетичні;
- морфологічні (граматичні);
- лексичні;
- семантичні [3].

Чимало науковців також виділяють *синтаксичні* засоби вираження емоційності [2, 26, 27]. Вони постають як структурні утворення, головною задачею яких є не передати сам зміст повідомлення, а скоріше суб'єктивне ставлення мовця до нього, його оцінку та емоційне ставлення [2, с. 274]. Для цього використовуються зокрема, різноманітні звороти, питальні конструкції, такі як риторичні запитання [2, с. 274], а також повтори [26, с. 151], окличні речення, зокрема розповідні, питальні та спонукальні окличні речення, а також парцеляція, парантеза та еліпсис (синтаксична незавершеність речення) [27, с. 769, 772-774].

Найбільш дослідженою категорією вираження емоційності у лінгвістиці є лексична [11, с. 29]. Лексичні засоби включають в себе емоційно-оцінні прикметники, прислівники, іменники та дієслова. Ще однією одиницею мови, що втілює емоційність, є вигук. До того ж, нерідко в якості лексичного засобу

надання емоційності використовуються фразеологізми та стилістично забарвлена лексика [4, с. 4]. Саме дана категорія втілює емоційно-оцінну лексику. Семантичні засоби нерідко ототожнюються або об'єднуються в спільну категорію із лексичними засобами [1, 14].

До морфологічних (граматичних) засобів втілення емотивності належать афіксація та ступінь порівняння прикметників – вони допомагають надати словам оцінне та емоційне забарвлення різного рівня, а також передати інтенсивність та функціонально-стилістичне забарвлення [27, с. 771]. Морфологічний спосіб втілення також може застосовуватися до емоційно-оцінної лексики.

На фонетичному рівні емоційність реалізується за допомогою особливих інтонацій [27, с. 770], темпу, мелодії, тембру, наголосу, «сполученням фонем, різними видами пауз, стиків, ритмів, а також подвоєнням чи римуванням комбінацій» [7, с. 104].

1.5 Відмінність між поняттями емотивності, емоційності, оцінності, конотативності та експресивності

Поняття емотивності, емоційності, оцінності, конотативності та експресивності є суміжними та мають спільну природу, адже всі певним чином пов'язані з емоціями. Як вже не раз зазначалося, у лінгвістиці терміни, пов'язані з емоціями, часто не мають єдиного чіткого визначення. Через це зазначені поняття нерідко плутають між собою. Говорячи про емотивність та емоційно-оцінну лексику, важливо розглянути різницю між даними лінгвістичними термінами та провести між ними межу. Отже:

- *Емотивність* є лінгвістичним втіленням емоційності, вербалізацією емоцій у мові. Це здатність мови виражати емоційний стан мовця, його почуття, враження, а також його ставлення до повідомленої інформації. Емотивність реалізується на різних рівнях мовної системи, зокрема на фонетичному, лексичному та синтаксичному [11, с. 15]. Вона передає емоцію словами, однак зробити це з повною точністю майже неможливо. Достовірно емоція відома лише самій

людині – її співрозмовникам вона ж зрозуміла з контексту. До того ж, емоція може бути виражена різними словами, що надають відповідне забарвлення та створюють відповідне враження для співрозмовника. Саме цей аспект найбільше відрізняє емотивність від наступної категорії – емоційності.

- *Емоційність* у лінгвістиці часто розглядається як психологічний процес – на противагу емотивності, яка розглядається як функція мови [16, с. 106]. Таким чином, емоційність можна вважати передумовою виникнення емотивності. Вона пов'язана безпосередньо з людською природою, тож інтерпретувати її необхідно у зв'язку із особистістю. Як семантико-стилістична категорія, емоційність виявляє зв'язок із логічною оцінністю та експресивністю [11, с. 15].
- *Оцінність* є невід'ємною частиною емотивності, адже емотивному компоненту завжди притаманна оцінка. При цьому, якщо слово оцінне, воно не обов'язково є емотивним [12]. З цього можна зробити висновок, що оцінність, на відміну від емотивності та експресивності, є категорією більш раціональною. Варто зазначити, що якщо оцінка є емоційною, вона не може бути визначеною як раціональна – емоційність завжди надає суб'єктивізму. Однак оцінка може бути й об'єктивною: наприклад, якщо вона є частиною інтелектуальної сфери. Оцінність можна також розуміти, як позитивну чи негативну характеристику людини, явища або предмета, яка закладена в слові. Її результатом у мовленні є оцінне значення, що зазвичай протиставляється дескриптивному – сухому опису інформації [17, с. 104].
- *Конотативність* напряду пов'язана з категоріями емотивності, експресивності та оцінності, адже саме її визначення звучить наступним чином: додатковий компонент значення мовної одиниці, який доповнює її предметно-логічний зміст суб'єктивними

відтінками оцінки, емоційності, експресивності, функціонально-стилістичної забарвленості, а також відтінками, що зумовлені соціальними, ідеологічними, культурними та ситуаційними об'єктами комунікації [9, с. 106]. Фактично, емотивність, експресивність та оцінність є частиною конотативності, тим, що утворює її і надає значення.

- *Експресивність* - це наявність експресії, властивість певної сукупності мовних одиниць передавати ставлення людини до змісту та сенсу висловлення, або до адресату. Вона буває адгерентна, тобто така, що набувається словом чи виразом у певному контексті, та інгерентна – експресивність, що внутрішньо властива певному слову або виразу як одиниці мови [6]. Цю категорію нерідко плутають із емотивністю; у дослідженнях часто відсутнє чітке розмежування цих понять. Ці категорії є співвідносними, однак основною відмінністю між ними є те, що функція емотивності полягає в емоційній оцінці позамовної дійсності, у той час як експресивність є цілеспрямованим впливом на слухача за використання потужної сили висловлення, виразності та естетичної характеристики [11, с. 15]. Експресивність має на меті посилити вплив висловлюваного на слухача. Вона буває адгерентна, тобто така, що набувається словом чи виразом у певному контексті, та інгерентна – експресивність, що внутрішньо властива певному слову або виразу як одиниці мови. Таким чином, експресивність є категорією, що перш за все орієнтована на адресата, а отже має прагматичне значення [11, с. 11].

Отже, із проведеного аналізу можна зробити висновок, що категорії емотивності, емоційності, оцінності, конотативності та експресивності є окремими категоріями лінгвістики, що позначають різні мовні явища. Зважаючи на їхню спільну першопричину виникнення – емоції, – факт постановки проблеми їх розмежування та категоризації є цілком природнім. Однак, структуризація

даних категорій як окремих стає можливою завдяки зростаючій кількості досліджень у даній сфері мовознавства.

1.6. Емотивність у культурній парадигмі

Мова, на кожному її рівні, формується під впливом національно-культурної специфіки [25, с. 55]. Однак найцікавішим серед усіх постає лексичний пласт мови, адже саме він найбільш широко зображує всю унікальність культури мови. Кожній культурі і кожному соціуму властивий свій лексикон емоцій, так само як і свій, суспільно прийнятний у цій культурі, спосіб їх вираження [32, с. 94]. Ця ідея була вперше запропонована В. Гумбольдтом. Мова, як зазначав учений, є відображенням почуттів та думок народу, що нею розмовляє. Кожна окрема мова ж є унікальним світобаченням – вона не відображає світ таким, який він є, а є перш за все його інтерпретацією через призму людського світогляду [48]. Кожному ж народу властивий свій погляд на світ, який багато в чому формує його мову. У той же час, мова теж має свій вплив на людське світобачення і на те, як людина розуміє та сприймає світ [43]. Крім того, мови відмінні між собою в плані багатства чи бідності емоційно-оцінної лексики, частинами мови, що виражають її, а також засобами її реалізації [8]. Зважаючи на історичні та культурні особливості кожного народу, і навіть на його географічне розташування, однакова емоція може трактуватися зовсім по-різному в різних частинах світу [41].

Люди, які проживають у сусідніх країнах, зазвичай мають багато спільного у способі інтерпретації емоцій, що ґрунтується на міцних культурних та історичних зв'язках. До прикладу, ісландська лінгвістка Сіґрун Гуннарсдоуттір проаналізувала спосіб вираження емоцій шведською мовою серед шведів та шведськомовних ісландців. За результатами дослідження розбіжності були мінімальні, адже емотивність у мовній свідомості цих народів виражається схожим способом, до того ж використовується емоційно-оцінна лексика схожого складу [35]. Однак варто також звернути увагу на інше дослідження, проведене шведськими дослідницями Анною Форслінг та Ізабель Олафсон. Воно показує, що серед носіїв двох мов (білінгвів), більший вплив на них має перша мова, бо

саме слова першої мови змушують їх реагувати більш емоційно. Це показує кращу здатність людини сприймати емоційну інформацію та відповідно на неї реагувати. Результати дослідження показали, що одне й те саме слово в обох мовах викликає значно сильніші почуття в першій, адже вона є ближчою для людини. Крім того, людині легше і виражати свій настрій, емоції та думки через першу мову [33]. Загалом двомовність може впливати на людину не тільки в межах свого лінгвістичного аспекту, а і в межах багатьох інших, адже вона проявляється в зовсім різних формах [47].

Однак чим більше мов людина знає, тим простіше їй висловлювати почуття будь-якою з них, адже подивившись на емоції та почуття через призму різних культур, вона починає краще розуміти їх суть [40]. Зокрема це є професійною задачею перекладачів, які мають освоїти емотивність і мови, з якої робиться перекладу, і тої мови, на яку перекладають, для того, щоб переклад не втрачав своєї тональності та емотивної суті. При цьому, під час перекладу перекладач має враховувати і культурні особливості для того, щоб майбутні читачі могли відчувати близькість із прочитаним, зрозуміти жарти, переносне значення фразеологізмів тощо. Тобто, переклад не є буквальним – багато в чому саме завдяки культурному аспекту.

Справедливо буде зазначити, що всі мови все ж таки мають спільний мінімум основних концепцій – певне спільне ядро, основа в лексиці та граматиці, яке також може бути використане для опису мов і дослідження людського пізнання, почуттів та емоцій [25]. Однак культурні особливості завжди мають враховуватися, адже кожна культура має свої власні норми, правила та стереотипи прояву емоцій; іноді саме культурні норми визначають, якою має бути реакція людини в тій чи іншій ситуації. Часто вираження однієї емоції заохочується, а іншої ж – пригнічується.

Саме тому, з вищенаведених причин, варто завжди враховувати місцеві культурні особливості при створенні перекладів з однієї мови на іншу, або ж при міжкультурній комунікації. Розуміння культурних норм, мовної емотивності конкретної мови, з якою ведеться робота, а також ефективне використання

відповідного лексикону цієї мови значно покращить рівень комунікації або ж якість зробленого перекладу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Отже, емоційно-оцінна лексика є категорією лексики, що виражає емоції людини, її ставлення та оцінку щодо подій та явищ, які відбуваються навколо. Її функцією є, перш за все, самовираження мовця та надання його оцінки певній події або ситуації. Це сприяє суб'єктивності емоційно-оцінної лексики.

Емоція є першопричиною виникнення емоційно-оцінної лексики як лінгвістичного явища. Психологи виділяють чотири основних емоційних стани: страх, злість, радість та сум. Популярним є також розподіл емоцій на позитивні та негативні. За рисами емоції можна поділити на прості, складні, базові, мета емоції та змішані.

Емоційно-оцінна лексика є втіленням емотивної функції мови – функції, що відповідає за вербалізацію емоцій, їх вираження за допомогою використання різноманітних мовних засобів. Ці засоби включають, зокрема, фонетичні, морфологічні (граматичні), лексичні, семантичні, синтаксичні. Емоційно-оцінна лексика втілюється за допомогою використання морфологічних та лексичних засобів.

У лінгвістиці існують суміжні поняття емотивності, емоційності, оцінності, конотативності та експресивності. Незважаючи на їхню спорідненість, вони є окремими поняттями, що позначають різні лінгвістичні явища, так чи інакше пов'язані з емоціями.

Мова на всіх своїх рівнях зазнає впливу національно-культурної специфіки. Емоційно-оцінна лексика унікальна для кожного народу та культури і відображає їх власний світогляд та світосприйняття. Під час міжкультурної комунікації або перекладі з однієї мови на іншу, культурний аспект обов'язково має враховуватись.

РОЗДІЛ 2. ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННОЇ ЛЕКСИКИ У ШВЕДСЬКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

2.1 Загальна характеристика емотивної складової обраних промов

На основі проведеного теоретичного дослідження щодо концепту емоційно-оцінної лексики у мові, у даному розділі буде проведено дослідження щодо відтворення емоційно-оцінної лексики у шведськомовних перекладах українських політичних промов. У якості матеріалу для аналізу було обрано виступ Президента України В.О. Зеленського в Європарламенті 1 березня 2022 року [5], промову Президента України В.О. Зеленського у Риксдагу Швеції 24 березня 2022 року [21], а також їх переклади на шведську мову, розміщені на вебсторінках шведських таблоїдів Aftonbladet та Tidningen Näringslivet [50], [37].

Політичні промови характеризуються загальною стриманістю у висловленні емоцій, а також високим рівнем формальності повідомлення інформації. Це певним чином впливає на характер емоційно-оцінної лексики, а також є причиною її менш широкого використання у порівнянні з ситуаціями нижчого рівня формальності. Як було зазначено раніше, втілення емотивності та склад емоційно-оцінної лексики мови значною мірою залежать від культурного та історичного аспекту народу-носія мови, що зокрема стає помітним під час аналізу оригіналів та перекладів вибраних промов. Крім того, різниця між загальними мовними принципами та засадами також створює передумови до певних відмінностей між оригіналами та перекладами.

Емоційно-оцінна лексика втілюється на двох рівнях: лексичному та морфологічному. Обидва з них реалізуються в обраних промовах. Розглянемо приклади та проаналізуємо відтворення емоційно-оцінної лексики у шведськомовних перекладах, а також порівняємо відмінності та схожості оригіналів і перекладів.

2.2 Лексичні засоби втілення емотивності

2.2.1. Відтворення емоційно-оцінних прикметників у шведськомовних перекладах вибраних промов

Вибрані промови у своєму українському оригіналі характеризуються перш за все використанням емоційно-оцінних прикметників, які у перекладі на шведську мову передаються в основному відповідниками у вигляді прикметників, а деколи і прислівників. Оскільки темою обох промов є війна та напад Російської Федерації на Україну, значна частина емоційно-оцінної лексики характеризується негативним забарвленням, а також найчастіше втілює такі емоції як «сум» та «злість» з чотирьох основних емоцій (на основі поданої у розділі 1.2 класифікації емоцій «сум», «злість», «радість», «страх»). Наприклад: Оригінал (далі – «Ориг.»): «Такого **чорного** місяця Європа не знала ніколи з часів Другої світової війни. Не бачила й таких руйнувань, і таких воєнних злочинів.» [21]

Переклад (далі – «Пер.»): «Det är en **mörk, svart** månad som saknar motstycke sedan andra världskriget – med omfattande förstörelse och krigsförbrytelser.» [37]

Прикметник «чорний» нерідко використовується для передачі емоції суму, смутку та горя, адже чорний колір як в українській, так і у шведській культурі вважається символом життєвих складнощів, трауру та трагічності. Таким чином, використання словосполучення «чорний місяць» втілює усю важкість переживання місяця війни, труднощі та горе, що постають разом із цим. У шведському перекладі дане емоційне значення посилюється з додаванням синонімічного прикметнику «*mörk*» (укр. «темний»). «Темний», «чорний» традиційно вбачаються як ознаки негативної події та асоціюються із емоцією суму, а використання двох слів разом слугує підкресленням цієї емоції.

Прикметник «страшний», використовується у промові для опису військових дій країни-агресора, і хоча найбільш очевидним було б пов'язати його з емоцією страху, аналіз показав, що цей прикметник позначає емоцію злості:

Ориг. «Місяць повномасштабної війни. Тотальна жорстокість. Бомбардування мирних міст – таке ж **страшне**, як було в Сирії.» [21]

Пер. «*En månad med fullskaligt krig. **Ondskefulla** bombningar i likhet med det vi såg i Syrien.*» [37]

Прикметник «*страшне*» описує подію бомбардування, і містить негативну оцінку події. Це значення посилюється у перекладі шведською мовою, у якому використовується прикметник «*ondskefull*» (укр. «*злий, недобрий, що спричиняє зло*»). Таким чином, «*страшний*» у зазначеному контексті постає не стільки як втілення емоції страху від переживання події, скільки відображення злості тих, хто її спричинив, їхніх недобрих намірів. Це слово надає підкреслено негативного забарвлення скоєній дії та підкреслює її осуд з боку мовця.

У певних випадках можна помітити, що шведський переклад опускає використання емоційно-оцінних прикметників, надаючи перевагу більш лаконічному, стислому стилю викладу інформації.

Ориг.: «*Сьогодні рівно місяць **найстрашнішому** випробуванню – повномасштабній війні, яка була розв’язана Росією проти нашої держави.*» [21]

Пер.: «*Det har gått en månad sedan Ryssland inledde det fullskaliga kriget mot vårt land.*» [37]

У той час як в оригіналі промови фокус даного речення зосереджений на емоційній стороні питання, шведський переклад скоріше постає як фактичний виклад події, повністю прибираючи прикметник «*найстрашнішому*» із речення, так само як і іменник, що його супроводжує – а як результат, і емоцію, що зазначений прикметник визначав в оригінальному реченні. Отже, у цьому випадку шведський переклад відвертає слухача від емоційності ситуації, викладаючи її в більш сухому, конкретизованому і формальному стилі.

Шведський переклад не тільки вилучає емоційно-оцінний прикметник у певних моментах, а й додає замість нього емоційно-оцінний прислівник – який, однак, підкреслює інший смисловий аспект речення та іншу емоцію.

Ориг.: «*Увесь світ знає, чого прагне Швеція. Увесь світ побачив за місяць цієї ганебної війни, чого прагне Україна. Ми разом – у нашій антивоєнній коаліції. І ми повинні зробити все, щоб Росія шукала миру.*» [21]

Пер.: «*Alla vet vad Sverige eftersträvar och den här månaden har vi visat **tydligt** vad Ukraina är berett att göra.*» [37]

Прикметник «ганебний» в оригіналі промови застосовується для описання іменника «війна» та надає йому посилено негативної оцінки, а також закладає емотивне значення, що виражає такі емоції, як злість, відраза та зневага. Однак шведський переклад не надає відповідного опису, опускаючи не тільки прикметник «ганебний», а навіть і сам іменник «війна» (шв. «*krig*»). Натомість, фокус речення переміщується на те, «*чого прагне Україна*», що у шведському перекладі звучить як «*...vi visat tydligt vad Ukraina är berett att göra.*» Поруч із дієсловом *visat* (укр. «показали») перекладач додав прислівник «*tydligt*» (укр. «ясно»). Так акцент перемістився з негативної оцінки війни на позитивну оцінку дій та позиції України. Отже, у той час як оригінал втілює емоції гніву й зневаги, емотивне значення перекладу можна інтерпретувати як позитивне, таке, що відтворює емоцію радості, впевненості та надії. Це робить шведський переклад більш стриманим, адже, якщо «ясно» є значно менше забарвленим емоційно словом, ніж яскраве в емоційному плані слово «ганебний».

Однак, порівнюючи оригінал та його переклад на шведську мову, можна помітити і протилежну ситуацію, коли емоційно-оцінний прикметник наявний у перекладі, а в оригіналі повністю відсутній:

Ориг.: «*Шановні, у нас дуже мотивований народ, ми боремося за наші права, свободу, за життя, а зараз за виживання.*» [5]

Пер.: «*Vårt folk är motiverade. Vi slåss för vår frihet, för vår överlevnad. Det är den **högsta** motiveringen.*» [50]

Оригінал зазначає «у нас дуже мотивований народ», але переклад не тільки прямо перекладає цю конструкцію, а й додає речення «*Det är den högsta motiveringen.*» У ньому використовується іменник «*motiveringen*», який перекладається на українську мову як «мотивація». Увагу необхідно звернути на те, що поруч із «*motiveringen*» перекладач додав прикметник «*högsta*» (форма найвищого порівняння «*hög*»), таким чином утворюючи словосполучення «*högsta motiveringen*», що перекладається як «найвища мотивація». Перекладач додав це

речення та словосполучення до шведськомовної версії для того, щоб підсумувати змішані емоції, які читаються поміж рядків в оригіналі. Саме злість та страх за рідну країну, а також за можливу втрату свободи, прав і життя є найбільшою мотивацією. Та водночас мотивацією є і любов до всіх цих речей – відповідно, позитивна емоція, один з виявів емоції радості. Отже, за допомогою додання речення «*Det är den högsta motiveringen*» переклад ще більше посилює емотивне значення й привертає увагу слухача до багатой та широкоаспектної емоційної суті висловлення.

Варто також відмітити, що за характером перекладу шведськомовна версія знову надає перевагу більш сухому викладу інформації. Наприклад, український оригінал застосовує звернення «шановні», але за ним не слідує імен або звань тих, до кого звернення спрямоване, що є нетиповим для формального викладу інформації, і таким чином надає оригіналу певного емоційного забарвлення. Емоція, що стоїть за цим, може бути трактована як занепокоєння та нетерпіння, адже на момент здійснення промови є більш важливі речі, ніж формальності. Шведський переклад опускає слово «шановні», натомість викладаючи суть оригіналу кількома короткими й чітко сформульованими реченнями, і надаючи останнє з них як підсумок сказаного мовцем.

Велика частина емоційно-оцінної лексики, що задіяна в промовах, характеризується негативним забарвленням. Незважаючи на це, у промовах використовується також достатньо велика кількість лексики, що має позитивний відтінок і втілює емоцію радості із переліку чотирьох основних емоцій. Наприклад:

Ориг.: «Україна була **прекрасною**. Але тепер стане **великою**, бо такий у нас народ. Великою Україною. Великим проектом відновлення. Заради людей. Заради розвитку нашої країни та всієї Європи.» [21]

Пер.: «Ukraina var **vackert**. Det kommer att bli ett **storslaget** land, vi ska bygga upp det för människors skull, för vårt lands utvecklings skull och för Europas skull.» [37]

Позитивної оцінки висловленому надає перш за все прикметник «прекрасна», а у перекладі шведською мовою «*vackert*». Це слово втілює емоцію

радості й задоволення. Як і будь-яка категорія, що використовується для надання персональної оцінки, значення слова «прекрасний» є суб'єктивним, адже кожна людина визначає категорію прекрасного самостійно. Отже, виділений прикметник надає реченню суб'єктивної оцінки позитивного забарвлення – як в оригіналі, так і в його перекладі.

Прикметник «*великоюю*» поруч із дієсловом «*стане*» позначає надію, один із безлічі аспектів емоції радості, що лежить в позитивному спектрі емоцій. Шведська версія промови подає прямий переклад прикметника: «*storslaget*», і відповідний переклад дієслова, використовуючи конструкцію на позначення події, що незмінно станеться в майбутньому, «*kommer att bli*».

Використання емоційно-оцінної лексики позитивного забарвлення можна спостерігати також і в наступному реченні:

Ориг.: «*Я радий, що ми об'єднали всіх вас, але якою ціною.*» [5]

Пер.: «*Jag är glad att jag känner samstämmigheten och enigheten med Europeiska unionen.* [50]

Прикметник «*радий*» передається прямим шведським відповідником «*glad*». Таким чином як оригінал, так і переклад втілюють емоцію радості, задоволення і щастя, та надають позитивної оцінки дії описаної в залежному реченні.

У випадках, коли в українському оригіналі промови емоційно-оцінний прикметник застосовується за відсутності підмета, бачимо відтворення останнього у шведському перекладі:

Ориг.: «*Впевнений, разом ми зможемо забезпечити настання миру, і тому вже зараз ми маємо думати про відбудову, про відновлення України після цієї війни. А це буде!*» [21]

Пер.: «*Jag är övertygad om att vi gemensamt kommer att återupprätta freden och det är därför vi måste fundera över hur man kan återskapa och bygga upp Ukraina igen efter kriget. Den dagen kommer att komma.*» [37]

Прикметник «*впевнений*» виражає загалом позитивну оцінку; емоція, яку він втілює, лежить у позитивній частині спектру і пов'язана з радістю, а тобто є

одним з її аспектів. Шведський переклад напряду відтворює застосований в оригіналі прикметник, «*övertygad*», у складі повної конструкції *підмет-присудок*, використовуючи займенник «*jag*» (укр. «я») та дієслово «*är*» (укр. «є»), адже за правилами шведської мови підмет у реченні не може бути пропущений. Таким чином, переклад в точності передає оцінку та емотивність оригіналу, і єдиною відмінністю є побудова граматичної структури речення, спричинене відмінністю граматичних засад двох мов.

У певних випадках перекладу емоційно-оцінних прикметників шведськомовний переклад застосовує прислівник на посилення емотивного значення прикметнику:

Ориг.: «*Швеція ухвалила історичне рішення – надати Україні необхідну зброю. Ми вам **вдячні** за це!*» [21]

Пер.: «*Det var ett historiskt beslut när Sverige beslutade sig för att skicka vapen till Ukraina, vi är **mycket tacksamma** för det.*» [37]

Прикметник «*tacksamma*» містить позитивне емоційне забарвлення та втілює емоцію радості, задоволення, щастя. Для посилення даного значення у перекладі на шведську мову також доданий прислівник «*mycket*» (укр. «дуже»), і «*ми вдячні*» стає підкресленим «*ми **дуже** вдячні*». Крім того, важливим є відмітити, що в оригіналі речення «*Ми вам вдячні за це!*» є окличним, однак у перекладі воно перетворюється на розмовне «*...vi är mycket tacksamma för det*». Оригінал вдається до підкреслення емотивного значення, використовуючи синтаксичний спосіб вираження емотивності, яким власне є окличне речення, замість застосування емоційно-оцінного прислівника. Шведська ж версія промови, як бачимо, у цьому випадку надає перевагу використанню лексичної категорії засобів втілення емотивності.

2.2.2. Відтворення емоційно-оцінних дієслів у шведськомовних перекладах вибраних промов

Використання емоційно-оцінних дієслів не є поширеним у контексті політичних промов. Проведений аналіз показує, що у той час як в українському оригіналі наявний випадок застосування емоційного дієслова, шведський

переклад надає реченню емоційно-оцінного забарвлення скоріше завдяки поєднанню дієслова із прислівником – при чому дієслова, що не є ідентичним до того, яке було використане в оригіналі:

Ориг.: «*Погляньте, будь ласка, на те, що російські військові вже **наробили** в нашій державі.*» [21]

Пер.: «*Se bara vad den ryska armén gör i vårt land.*» [37]

В якості засобу вираження емотивності оригінал застосовує дієслово «*наробили*». В українській мові більш відоме його емотивне використання в окличних реченнях на кшталт «*Що ж ти наробиє!*». У такому значенні воно зазвичай виражає негативну оцінку, а спектр емоцій, що дієслово втілює, варіюється від злості, засудження та гніву до здивування, страху та суму. У промові за допомогою дієслова втілюється аналогічна оцінка. Емотивну ж суть складають такі емоції, як злість та засудження, і водночас із тим сум та відчай.

Дієслово «*gör*» (укр. «*робити*») у шведському перекладі не несе емоційно-оцінного значення. Натомість його містить словосполучення «*se bara*» (укр. «*просто подивіться*»). Переклавши його на українську, можна відмітити, що таке словосполучення використовується і в українській мові, і в залежності від ситуації може позначати як емоцію злості та гніву, так і емоцію радості й захвату. Однозначно можна сказати, що воно завжди несе в собі яскраво виражену оцінку – позитивну або негативну, – а також акцентує увагу слухача на тому аспекті мовлення, який воно виділяє.

У випадку шведськомовного перекладу вищезазначеного речення оцінка відповідає тій, що бачимо в україномовному оригіналі – вона є виключно негативною і містить в собі осуд дій, які «*російські військові вже наробили в нашій державі*». Емотивна складова містить такі емоції, як злість, гнів, сум, смуток і відчай. «*Se bara*» все ж таки є переважно оцінною конструкцією, адже головною її функцією є висловити осуд з приводу дій, скоєних, у випадку промови, російською армією.

2.2.3. Відтворення емоційно-оцінних іменників у шведськомовних перекладах вибраних промов

Використання емоційно-оцінних іменників, аналогічно до дієслів, не видається широко поширеним в контексті політичних промов. В українській версії обраних промов наявний лише один випадок використання емоційно-оцінного іменника, однак у шведських перекладах воно повністю відсутнє. Розглядаючи наступний приклад, бачимо, що у шведськомовному перекладі емоційно-оцінний іменник відтворюється за допомогою застосування емоційно-оцінного прислівника:

Ориг.: «Я радий, що ми об'єднали всіх вас, але якою ціною. **Це трагедія**, ця ціна. Дуже висока, тисячі загиблих людей» [5]

Пер.: «Jag är glad att jag känner samstämmigheten och enigheten med Europeiska unionen. **Det är tragiskt** för Ukraina och alla att det är det här höga pris vi har fått betala. Tusentals har dött» [50]

Емоційно-оцінним прикметником в оригіналі виступає іменник *трагедія*. Він позначає оцінку та емотивну складову іменника *ціна*. Оцінка є відверто негативною, а емотивна складова містить в собі такі емоції, як сум, горе, смуток і страждання. Це чітко відтворюється в перекладі; перекладач, однак, обирає для цього прислівник замість іменника: «*det är tragiskt*» (укр. «це трагічно», букв. «це є трагічно»). Хоча використання іменника є граматично можливим у шведській мові, перекладач все ж обирає слово «*tragiskt*» замість «*tragedi*», з чого можна зробити висновок, що така конструкція у шведській мові звучить більш природньо, маючи прислівник у своєму складі.

2.3 Морфологічні засоби втілення емотивності

До морфологічних засобів втілення емотивності належать, як було зазначено у підрозділі 1.4, афіксація та надання ступеню порівняння прикметникам. Загальний аналіз вибраних промов та їхніх шведських перекладів показує, що морфологічні засоби в цілому використовуються набагато рідше, ніж лексичні, однак жодна з мов не є більш схильною до них, ніж інша.

Застосування афіксації можна спостерігати в одному з речень україномовного оригіналу. Шведськомовний переклад, однак, відмовляється від використання цього засобу.

Ориг.: «Я не можу казати добрий ранок. Щоденно цей день **точно недобрий**, а вечір останній.» [5]

Пер.: «*Jag kan inte säga godmorgon, godafton eller godkväll. För somliga människor är dessa dagar deras sista.*» [50]

В оригіналі застосовується прикметник «*недобрий*», який за допомогою префіксу *не-* протиставляється словосполученню «*добрий ранок*» у попередньому реченні. Префіксація забезпечує втілення негативної оцінки та емоції суму, горя, відчуття напруги, а прислівник *точно* посилює це емотивне значення, акцентуючи на ньому увагу мовця.

Проаналізувавши шведський переклад, однак, можна побачити, що замість використання емоційно-оцінної лексики, у ньому надається перевага застосуванню іншого засобу вираження емотивності – синтаксичному. У перекладі відсутнє будь-яке протиставлення «*добрий*» – «*недобрий*», а прикметник *недобрий* не з'являється взагалі. Натомість перекладач використав повтори у реченні «*Jag kan inte säga godmorgon, godafton eller godkväl*», додавши до слова *godmorgon* (укр. «*доброго ранку*») споріднені «*godafton*» та «*godkväll*» (укр. «*добрий день*» та «*добрий вечір*»). За допомогою цього синтаксичного засобу увага акцентується на відчутті напруги мовця, підсилюється емотивно-смілова тональність висловлення. Емотивність та оцінка все ще відповідають оригіналу: оцінка має відкрито негативне забарвлення, а емоціями, що втілюються за допомогою повторів, є сум та горе. Та повтори є, як було зазначено, засобом синтаксичним, а не морфологічним, тож вони не втілюють емоційно-оцінну лексику.

Застосування афіксації, однак, можна спостерігати у реченні, що раніше вже було розглянуте в контексті його лексичних засобів втілення емотивності. У цьому випадку саме автор шведського перекладу додав морфологічний засіб втілення емотивності за власною ініціативою:

Ориг.: *«Шановні, у нас дуже мотивований народ, ми боремося за наші права, свободу, за життя, а зараз за виживання.»* [5]

Пер.: *«Vårt folk är motiverade. Vi slåss för vår frihet, för vår överlevnad. Det är den högsta motiveringen.»* [50]

Прикметник *«högsta»* є найвищим ступенем порівняння (суперлативом) прикметника *«hög»*. Його емоційно-оцінна суть спрямовує слухача до усвідомлення важливості того елемента, який прикметник підкреслює у реченні, яким у цьому випадку виступає слово *«motiveringen»* (укр. «мотивація»). Прикметник надає оцінки мотивації як позитивного явища, що спрямовує народ на дії, описані як: *«ми боремося за наші права, свободу, за життя, а зараз за виживання»*. За самою ж мотивацією, очевидно, стоять змішані емоції. Негативні: такі як страх та відчай, гнів та злість, що виникли як реакція на можливу втрату того, що є важливим – прав, життя, свободи. Позитивні: любов та надія – аспекти емоції радості, що походять від відчуття цінності перерахованих вище речей та водночас є причиною за них боротися.

Саме по собі речення, частиною якого є *«högsta»*, не наявне в оригінальній версії промови і було додане перекладачем, як було зазначено раніше, для посилення уваги слухача до емотивної та оцінної складової оригіналу. Цей факт, а також і прикметника у формі найвищого ступеня порівняння, допомагають зробити акцент на суті висловлення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Отже, аналіз вибраних політичних промов показав, що і українська, і шведська мова є найбільш схильними до використання лексичних засобів відтворення емоційно-оцінної лексики, з яких найбільш широко використовуються емоційно-оцінні прикметники. У шведськомовних перекладах промов також нерідко спостерігається застосування прислівників для посилення емотивного значення емоційно-оцінних прикметників, а інколи прислівники повністю заміняють прикметники. Прислівники також використовуються у шведських перекладах для відтворення емоційно-оцінних дієслів, наявних в українських оригінал. Переклади, однак, не застосовують

дієслова в якості вираження емотивності. Емоційно-оцінні іменники не є поширеними в українських оригіналах промов, але у шведських перекладах передаються за допомогою застосування прислівників.

Морфологічні засоби втілення емотивності не є розповсюдженими ні в контексті українських політичних промов, ні в контексті шведських, але жодна з двох мов не є більш або менш схильною до їх використання. Наявні приклади, однак, показують, що українська мова є більш схильною до використання афіксації, у той час як шведська – до використання ступенів порівняння прикметників.

Емоції, що втілює емоційно-оцінна лексика проаналізованих промов є в однаковому відсотку позитивними і негативними. Серед позитивних емоцій переважають емоції радості та задоволення, а серед негативних – злості та суму.

Також з проведеного аналізу можна зробити висновок, що шведська мова в цілому більш стримана у формальному контексті і надає перевагу викладенню конкретних фактів із в цілому неупередженої позиції. Українські політичні промови характеризуються використанням більш яскраво-забарвленої емоційної лексики та більш яскраво вираженою, чіткою позицією. Цей факт можна пояснити культурним аспектом емотивності обох мов.

ВИСНОВКИ

Отже, емоційно-оцінна лексика є категорією лексики, що втілює емотивну функцію мови та виражає емоції і почуття мовця, його оцінку навколишніх явищ, предметів та подій. Через те, що дослідження концепту емоцій у мові стали поширеними відносно нещодавно – у 80х роках минулого століття, – чітка класифікація емоційно-оцінної лексики досі відсутня. Один з варіантів класифікації є поділ емоційно-оцінної лексики на емотиви, асоціативи-емотиви та параемотиви.

Емоції, які є першопричиною постання цієї категорії лексики у мові, є поняттям, що лежить на стику лінгвістики та психології, тож і дослідження емоційно-оцінної лексики пов'язане з обома науками. Більшість психологів виділяє чотири основних емоції: страх, злість, радість та сум. Також емоції можна поділити за ефектом, що вони спричиняють: позитивним та негативним.

Емоційно-оцінна лексика втілюється за допомогою лексичних та морфологічних засобів вираження емотивності. До лексичних належать емоційно-оцінні прикметники, прислівники, іменники та дієслова, а також вигук і фразеологізми. Морфологічними засобами є афіксація та надання порівняльного ступеня прикметникам.

Емоційно-оцінна лексика є одним із аспектів втілення емотивності. Емотивність нерідко плутають із іншими лінгвістичними категоріями, що є пов'язаними з емоціями, а саме з емоційністю, оцінністю, конотативністю та експресивністю. Хоча ці категорії є суміжними, вони різні за суттю та значенням. Емотивність постає перш за все лінгвістичним втіленням психологічного явища емоційності.

Склад емоційно-оцінної лексики та емотивність багато в чому залежать від національно-культурного аспекту. Кожна мова втілює світобачення свого народу, його історію та культуру, і емоційно-оцінна лексика формується під впливом цих аспектів. Ці фактори мають обов'язково враховуватись під час перекладу або міжнародної комунікації.

Аналіз вибраних промов показав, що найбільш поширеними засобами втілення емоційно-оцінної лексики у шведськомовних перекладах українських політичних промов, так само, як і в україномовних оригіналах, є лексичні, а саме емоційно-оцінні прикметники. Менш поширеними у шведських перекладах є емоційно-оцінні прислівники. Однак нерідко прислівники застосовуються для посилення емоційно-оцінного значення прикметників. Емоційно-оцінні дієслова та іменники застосовуються в українських оригіналах промов, однак їх використання у шведськомовних перекладах відмічено не було. Натомість емоційно-оцінні дієслова українських оригіналів втілюються у шведському перекладі за допомогою сполучення дієслова та прислівника, а емоційно-оцінні іменники передаються за допомогою емоційно-оцінних прислівників.

Морфологічні засоби втілення емотивності не постають поширеними в контексті політичних промов ані у шведській, а ні в українській мові. Однак проведений аналіз засвідчує, що шведська мова є більш схильною до надання порівняльного ступеню прикметникам, а українська – до застосування афіксації.

Відсоток позитивних та негативних емоцій, представлених емоційно-оцінною лексикою в обраних промовах є в цілому однаковим. Серед репрезентованих позитивних емоцій переважає радість та задоволення, а серед негативних – злість, сум та відчай.

Крім того, шведськомовні переклади українських політичних промов постають більш стриманими та переважно викладають інформацію у фактичній, неупередженій манері. Українські ж оригінали є більш забарвленими емоційно та більш чіткими в плані вираження оцінки. Цей факт спричинений відмінністю національно-культурного аспекту емотивності шведської та української мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баб'як Софія. Лексико-семантичні засоби вираження емоцій в українській мові XVI–XVII ст. (на матеріалі писемних пам'яток української мови різних жанрів). Мовний простір слов'янського світу (слов'яно-германські, слов'яно-романські, слов'яно-тюркські контакти) : VI Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених, 21 травня 2021 року, Львів, Київ : збірник матеріалів. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Національний університет «Києво-Могилянська академія». Львів : ЛДУБЖД, 2021. С. 6–8.
<https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/21707>
2. Березовська-Савчук Н.А. Синтаксичні засоби вираження емоції «смуток» (на матеріалі лірики Ліни Костенко). *Наукові журнали і збірники Криворізького державного педагогічного університету*. 2017. С. 270–279
<https://doi.org/10.31812/filstd.v16i0.112>
3. Бойко Н.І. Українська експресивна лексика у словнику, мові та мовленні: Навчальний посібник для студентів філологічних 92 спеціальностей. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДНУ ім. Миколи Гоголя, 2002. 217 с.
4. Бондарчук Т. Лексичні засоби вираження емотивного значення в сучасній німецькій мові. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство*. 2016. Вип. 330, № 5. С. 285–290.
<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9849>
5. Виступ Президента України в Європарламенті вітали аплодисментами.
<https://armyinform.com.ua/2022/03/01/vystup-prezydenta-ukrayiny-v-yevroparlamenty-vitaly-aplodysmentamy-lavrova-sluhaty-ne-staly/>
6. Ганич Д.І., Олійник І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
7. Глушак Н. Особливості відтворення емотивності в романі «Таємний сад» Ф.Г. Бернет. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 10. 2014. С. 104.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apgnd_2014_10_17
8. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія. Київ: Логос, 2004. 284 с.
9. Голянич М. І., Стефурак Р. І., Бабій І. О. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія. Івано-Франківськ : Сімік, 2011. 272 с.
<https://archive.org/details/linhvist2011/page/n67/mode/2up>

10. Гурецька М. В. Лінгвістичний аналіз мовних засобів маніфестації емоційного стану роздратування. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство*. 2012. № 6. С. 27–31
<http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/8415>
11. Денисовець І. Словотвір і стилістика сучасної української дитячої прози. Полтава : Астроя, 2018. 272 с.
<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/5298/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C%202018.pdf>
12. Ємельянов Д. Ю. До питання про диференціацію понять «емотивність», «емоційність» та «експресивність». Суми, 2019.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/72671>
13. Зайченко Ю.О. Конотація як лінгвістичне явище: дефініція, типологія, властивості та структура. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 2019. Вип. 7, № 61. С. 81-85.
<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2019-210VII61-16>
14. Іщенко М. П. Вербальні засоби вираження емоцій у романі Джейн Остін «Гордість і упередження». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. № 38, Т. 2.
http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_2/24.pdf
15. Ланчуковська Н., Олінчук В., Шальов А. Функції емоційно-оцінної лексики у художньому тексті (на прикладі англійської мови). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 57, Т. 2. С. 171-175.
<https://doi.org/10.24919/2308-4863/57-2-25>
16. Лелет І.О. Емоційність VS Емотивність: Взаємозв'язок та розмежування понять. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2021. Т. 1, № 49. С. 106–110.
<https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.49-1.26>
17. Мельничук Н.О. Емотивні прикметники у просторі художніх текстів. *Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика»*, 2021. № 81. Том I. С. 225–232.
<https://archer.chnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1283?locale=en>
18. Мельничук Н.О. Співвідношення емотивності та оцінності у структурі англійського прикметника. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2014. Вип. 11. С. 99-107.
<https://doi.org/10.31812/filstd.v11i0.373>
19. Насалевич Т.В., Луханова А.М. Емоції як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Філологічні науки. Теоретичні та методологічні проблеми дослідження мови*. 2015. Вип. 13, № 3. С. 46–49.

20. Овчаренко І.Б., Калініченко В.І. Загальна характеристика емотивної лексики в американському варіанті сучасної англійської мови. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2019. Вип. 11, Т. 1. С. 81–85.
<http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/294/1/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%A2.%D0%92.%20%D0%95%D0%BC%D0%BE%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%8F%D0%BA%20%D0%BE%D0%B1%D1%94%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>
21. Промова Президента України у Риксдагу Швеції. Президент України: Офіційне інтернет-представництво.
<https://www.president.gov.ua/news/promova-prezidenta-ukrayini-u-riksdagu-shveciyi-73793>
22. Рябко Т.Л. Фонетичні засоби вираження емоційно-оцінної конотації. *Ніжинська філологічна школа: минуле, сьогодення, майбутнє. Матеріали Другої міжнародної науково-практичної конференції 24 – 25 березня, 2004 р.* / Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2004. С. 87 – 93.
erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4616
23. Стадній А. С. Психолінгвістичний аспект емоційно-оцінної лексики. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»*. 2010. Вип. 16, № 11, Т. 18. С. 321–325.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vdumo_2010_18_16_52
24. Хачпанова І.В., Козуб Л.С. Специфіка значення емоційно-оцінної лексики. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 2, № 10. С. 555–557.
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2018_10%282%29_37
25. Цинтар Н.В. Аналіз культурної специфіки емотивності в міждисциплінарній парадигмі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2018. Т.2, № 34. С. 55–58
http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v34/part_2/17.pdf
26. Цинтар Н.В. Синтаксичні засоби вираження емотивності в англійських прозових творах ХІХ та ХХІ століття. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки»*. 2018. Мовознавство, № 10. С. 150–152
http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2018/NV_2018_10/35.pdf

- 27.Цьох Л.Й., Андрух А.Б. Вираження емоцій: фонетичні, морфологічні та синтаксичні засоби (на матеріалі творів «Місіс Делловей» та «На маяк» В. ВУЛФ). *5th International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Tokyo. 2021. С. 767–776.
https://www.researchgate.net/publication/357152057_Virazenna_emocij_fonet_ichni_morfologichni_ta_sintaksicni_zasobi_na_materiali_tvoriv_Misis_Dellovej_ta_Na_maak_V_VULF
- 28.American Psychological Association. *APA Dictionary of Psychology*.
<https://dictionary.apa.org/emotion>
- 29.Barrett, L. F. Feelings or words? Understanding the content in self-report ratings of experienced emotion. *Journal of personal and social psychology*. 2004. Vol. 87, n. 2. P. 266–281.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1351136/>
- 30.Berrios, R. What is complex/emotional about emotional complexity? *Frontiers in psychology*. 2019. Vol. 10.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01606>
- 31.Carroll Izard. URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/Carroll_Izard
- 32.Dewaele J.-M., Pavlenko A.. Languages and emotions: A crosslinguistic perspective. *Journal of multilingual and multicultural development*. 2004. Vol. 25, n. 2. P. 93–93.
https://www.researchgate.net/publication/249024475_Languages_and_Emotions_A_Crosslinguistic_Perspective
- 33.Forsling A., Olofsson I. Effekter av emotionellt innehåll i språk hos tvåspråkiga: En experimentell studie med emotionell Stroop av svensk-engelsktalande. Thesis, Umeå universitet, Institutionen för psykologi, 2016. 20 s.
<https://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1067065&dswid=2453>
- 34.Gerholm T. Att uttrycka känslor språkligt - hinder och möjligheter. *VAKKI Symposium XXX: Språk och känslor*. 2011. S. 10–28.
https://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?faces-redirect=true&aq2=%5B%5B%5D%5D&af=%5B%5D&searchType=SIMPLE&sortOrder2=title_sort_asc&query=&language=no&pid=diva2%3A388923&aq=%5B%5B%5D%5D&sf=all&aqe=%5B%5D&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=false&noOfRows=50&dswid=6448
- 35.Gunnarsdóttir S. Svenskars och islänningars perception av känslor i det svenska språket. Lund : Lund University Publications, 2007. 32 s.
<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=1321084&fileOid=1321085>
- 36.Hughes Tidlund I. Språk och känsla. En etnologisk studie om vardagen med andraspråk. Thesis, Stockholms universitet, 2016. 67 s.

https://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&sf=all&aqe=%5B%5D&af=%5B%5D&searchType=LIST_LATEST&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=false&noOfRows=50&language=sv&pid=diva2%3A952545&dswid=4874

37. Här är Zelenskyjs tal till riksdagen.

<https://www.tn.se/article/15551/har-ar-zelenskyjs-tal-till-riksdagen/>

38. Izard C.E. Psychology of emotions. New York: Springer Science & Business Media, 1991. 452 p.

39. Jack R., Garrod O., Schyns P. Dynamic facial expressions of emotion transmit an evolving hierarchy of signals over time. *Current Biology*. 2014. Vol. 24, n. 2. P. 187–192.

https://www.researchgate.net/publication/259586633_Dynamic_Facial_Expressions_of_Emotion_Transmit_an_Evolving_Hierarchy_of_Signals_over_Time

40. Jokela P. Språket vi uttrycker våra känslor på är vårt viktigaste språk

<https://traduct.fi/sv/spraket-vi-uttrycker-vara-kanslor-pa-ar-vart-viktigaste-sprak/>

41. Känslor i språk – är de universella, eller skiljer de sig åt?

<https://summalinguae.com/sv/sprak-och-kultur/kanslor-i-sprak-ar-de-universella-eller-skiljer-de-sig-at/>

42. Khudoyberdieva M. A. Anthropologic concept of Wilhelm von Humboldt. *EPRA International journal of research and development*. 2020. Vol. 5 n. 6. P. 82–84.

<https://eprajournals.com/IJSR/article/2805/abstract>

43. Kommunikation kontra uppfattning om omvärlden: påverkar språket hur vi tänker?

<https://summalinguae.com/sv/sprak-och-kultur/kommunikation-kontra-uppfattning-om-omvarlden-paverkar-spraket-hur-vi-tanker/>

44. Russell J. A. (1980). A circumplex model of affect. *Journal of personality and social psychology*. Vol. 39, n. 6. P. 1161–1178.

https://www.researchgate.net/publication/235361517_A_Circumplex_Model_of_Affect

45. Shaver P. et al. Emotion knowledge: further exploration of a prototype approach. *Journal of personality and social psychology*. 1987. Vol. 52, n. 6. P. 1061–1086.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3598857/>

46. Simeng Gu et al. A model for basic emotions using observations of behavior in *Drosophila*. *Frontiers in Psychology*. 2019. Vol. 10. P. 781.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6491740/>

47. Tvåspråkighet kan påverka hur vi uppfattar känslor.

<https://www.forskning.se/2018/12/04/tvasprakighet-kan-paverka-hur-vi-uppfattar-kanslor/>

- 48.von Humboldt W. 'On language': On the diversity of human language construction and its influence on the mental development of the human species /ed. by Losonsky M. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 296 p.
<https://books.google.com.ua/books?id=UODbGID4WUC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
- 49.Wang F., Pereira A. Neuromodulation, emotional feelings and affective disorders. *Mens Sana Monographs*. 2016. Vol. 14, n. 1. P. 5–29.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5179628/>
- 50.Zelenskyj: ”Vi vill att våra barn ska leva”
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/OrBgnE/volodymyr-zelenskyj-i-tal-till-eu-vill-att-vara-barn-ska-leva>
- 51.Zheng Z. et al. Safety needs mediate stressful events induced mental disorders. *Neural Plasticity*. 2016. Vol. 2016, n. 1. P. 1–6.
https://www.researchgate.net/publication/308481391_Safety_Needs_Mediate_Stressful_Events_Induced_Mental_Disorders

SAMMANFATTNING

Ämnet för detta arbete är att studera reproduktionen av känslomässiga och utvärderande vokabulär i svenska översättningar av ukrainska politiska tal - i synnerhet om översättningarna återger samma känslor som är inbäddade i de ursprungliga versionerna av talen, vilka medel används för detta, och om de skiljer sig från originalet när det gäller intensiteten av den emotionella meningen.

Den känslomässiga och utvärderande vokabulären är en kategori av vokabulär som ger talaren möjlighet att uttrycka sina känslor och ge positiv eller negativ bedömning till det som händer med honom och omkring honom. Den vokabulären är förkroppsligandet av språkets känslomässiga funktion – funktion som ansvarar för verbaliseringen av känslor och deras uttryck genom användning av olika språkmedel. Dessa medel inkluderar bland annat fonetiska, morfologiska (grammatiska), lexikala, semantiska och syntaktiska medel. Den känslomässiga och utvärderande vokabulären implementeras bara med hjälp av de morfologiska och lexikala medlen. De lexiska medlen inkluderar känslomässiga adjektiv, adverb, substantiv och verb, samt utrop, fraseologismer och stilistiskt färgade vokabulär. De morfologiska (grammatiska) medlen inkluderar affixation och användning av komparativändelse hos adjektiv.

För att kunna analysera och kategorisera den känslomässiga och utvärderande vokabulären måste man först vända sig till psykologiska undersökningar. Psykologer definierar fyra huvudsakliga känslotillstånd: rädsla, ilska, glädje och sorg. Några föreslår också att kategorisera känslor bara som positiva och negativa. Enligt sina funktionerna delas känslor i enkla, komplexa, grundläggande, meta känslor och blandade.

Känslorforskning är ett relativt nytt område inom lingvistik. På grund av det finns det vissa oklarheter i kategorisering av besläktade begrepp som alla härstammar från känslor. Det är bland annat känslomässighet, emotionalitet, evaluerbarhet, konnotativitet och uttrycksfullhet. Trots deras släktskap är de separata begrepp och betecknar olika språkliga fenomen som är på ett eller annat sätt relaterade till känslor.

Alla språkets nivåer påverkas av den nationella och kulturella aspekten. Känslomässig och utvärderande vokabulär är unik för varje folk och kultur och speglar

deras världsbild. Vid interkulturell kommunikation eller översättning från ett språk till ett annat måste den kulturella aspekten alltid beaktas.

Analysen av de utvalda politiska talen visade att både ukrainska och svenska språken är mest benägna att använda lexikaliska medel för att reproducera den känslomässiga och utvärderande vokabulären, och känslomässiga adjektiv är de mest använda genom de lexikaliska medlen. Ukrainska adjektiv är ofta reproducerat med adjektiv i svenska (*t. ex.*: «страшний» – «ondskefull», «радий» – «glad», «чорний» – «mörk» o.s.v). I svenska översättningar används adverb ofta för att förstärka den känslomässiga betydelsen av adjektiv (*t.ex.*: «вдячні» – «mycket tacksamma»), och ibland ersätter adverb helt adjektiv samt den originella emotionella betydelsen (*t.ex.*: «ганебний» – «tydligt»). Adverb används också i svenska översättningar för att återge de känslomässiga och evaluerande verb som finns i det ukrainska originalet (*t.ex.*: «се бара»). Känslomässiga substantiv är inte vanliga i de ukrainska originalen, men i svenska används de inte allt och ersätts med adverb i stället (*t.ex.*: «це трагедія» – «det är tragiskt»).

Morfologiska sätt att uttrycka emotionalitet används sällan i både ukrainska och svenska politiska tal, och inget av de två språken är mer eller mindre benäget att använda dem. De tillgängliga exemplen visar dock att det ukrainska språket är mer benäget att använda affixering (*t.ex.*: «недобрий»), medan det svenska språket är mer benäget att använda komparativändelse hos adjektiv (*t.ex.*: «högsta»).

Känslorna som förkroppsligas i den känslomässiga och utvärderande vokabulären i de analyserade talen är i samma procent positiva och negativa. Bland de positiva känslorna är glädje och tillfredsställelse de vanligaste, och de vanligaste känslor bland de negativa känslorna är ilska och sorg.

Den genomförda analysen visar också det svenska språket generellt mer återhållsamt i ett formellt sammanhang och föredrar representation av specifika fakta från en allmänt opartisk position. Ukrainska politiska tal använder mer känslomässiga ordförråd av starkare grad och har en mer uttalad, tydlig ståndpunkt. Detta faktum kan förklaras av den kulturella aspekten av emotionaliteten hos båda språken.